

NAVIGO
NATIONAAL VISSERIJMUSEUM OSTUINKERKE

MAS

st-Bains — Le long de l'Estacade.

Visserijbedrijf

tijdens de Belle Epoque

ypie De Graev

Ann-Katrien Lescauwat – Flanders Marine Institute (VLIZ)

Jan Parmentier – Museum aan de Stroom (MAS)

Ineke Steevens – National Fishery Museum (NAVIGO)

Ruth Pirlet – National Fishery Museum (NAVIGO)

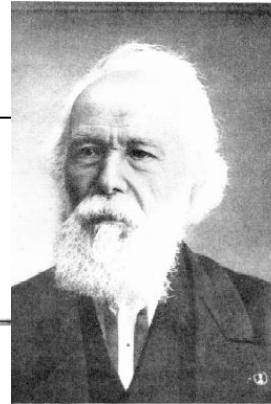
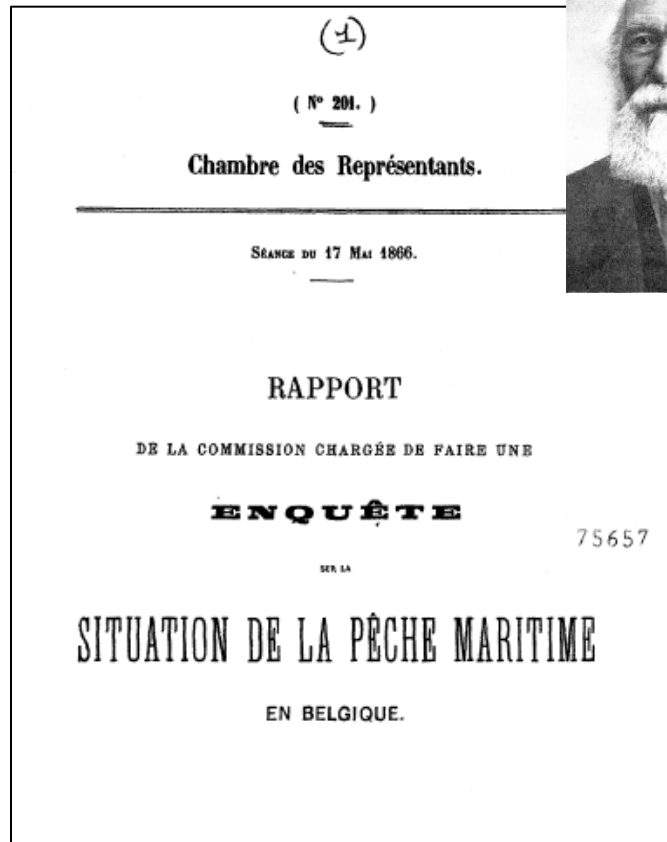
Net voor de Belle Epoque

Afschaffen van premiestelsel op 'Vlaamse maat'

Liberalisering

— IX —

Voici, d'autre part, le relevé du produit annuel de la pêche du poisson frais et de la morue depuis 1842.

ANNÉES.	PÊCHE DE LA MORUE.				PÊCHE DE LA MORUE.	PÊCHE DE MARÉE.	
	PÊCHE D'ÉTÉ.		PÊCHE D'HIVER.		TOTAL.	NOMBRE d'arme- ments.	PRODUIT NET en francs.
	Nombre d'arme- ments.	Produit net en kilogrammes.	Nombre d'arme- ments.	Produit net en kilogrammes.	Produit net en kilogrammes.		
1842	106	2,327,795	95	417,781	2,445,576	169	722,374
1843	109	2,816,181	14	89,659	2,705,840	174	773,368
1844	111	2,208,938	13	96,439	2,305,377	182	889,139
1845	111	4,879,218	10	49,644	4,928,862	185	974,586
1846	116	2,242,088	10	94,209	2,336,297	192	880,404
1847	114	2,422,711	10	66,440	2,489,151	194	925,415
1848	116	2,247,720	10	64,770	2,312,490	197	801,130
1849	115	2,215,771	8	47,601	2,263,372	196	788,523
1850	119	2,122,363	8	54,735	2,177,098	198	828,284
1851	118	1,627,362	6	39,860	1,667,222	197	963,387
1852	120	1,468,175	11	58,314	1,548,490	207	916,925
1853	127	1,840,932	14	67,002	1,907,934	210	989,540
1854	125	2,228,077	11	82,040	2,410,117	221	989,873
1855	122	2,477,171	14	89,769	2,566,940	197	988,398
1856	123	3,054,900	14	90,810	3,442,719	196	969,754
1857	130	2,216,489	14	107,624	2,224,113	210	1,016,927
1858	141	2,305,670	16	91,940	2,397,610	214	1,081,307
1859	146	2,055,220	12	54,391	2,109,611	221	1,032,440
1860	133	1,735,297	18	102,491	1,837,788	226	1,185,791
1861	170	2,300,988	12	65,813	2,366,801	250	1,202,539
1862	175	2,531,260	11	79,817	2,611,077	268	1,228,858
1863	187	2,267,880	8	36,870	2,304,750	276	1,224,617
1864	173	2,134,784	12	76,928	2,211,712	272	1,265,368

Net voor de Belle Epoque

- Bij de Belgische onafhankelijkheid in 1830 kwam een aangepast premiestelsel in voege voor de Vlaamse vissers. In de periode tussen 1832 en 1864 steeg het totaal aantal vaartuigen van 145 tot 274 als een direct effect van het nieuwe premiestelsel. In Oostende werd tien jaar na de onafhankelijkheid drie keer meer kabeljauw aangevoerd. Ook de haringvangst deed het goed.
- Het premiestelsel werd al snel internationaal in vraag gesteld omdat het grote kosten meebracht voor de staatskas. Er werd een nationale onderzoekscommissie voor de zeevisserij[[] ingesteld, en de [eerste statistieken](#) werden verzameld.
- Nadat eerder het Verenigd Koninkrijk en later Nederland het premiestelsel lieten varen, werd het in 1867 ook in België afgeschaft.

Net voor de Belle Epoque

Enkele Facts & Figures:

- 1857: NL visserij is volledig vrij, geen premies, geen beperkingen
- 1860: Oostende en Blankenberge worden als badplaatsen 'ontdekt'; de garnaalvisserij evolueert als erkende 'metier' in de visserijsector
- 1862: Nieuw station in Oostende zorgt voor een omwenteling in de visnijverheid
- 20/04/1865 Ministerieel Besluit tot samenstelling commissie om toestand visserij te onderzoeken en schadelijk aspect van overbevissing te bestuderen
- 1866 : [grootschalige enquête zeevisserij België](#)
- 30/12/1866 : [afschaffing premiestelsel Blankenberge](#)
- 1867 : [volledige afschaffing premiesysteem visserij in België](#)
- 30/9/1867 : Stichting eerste visserijschool in Oostende

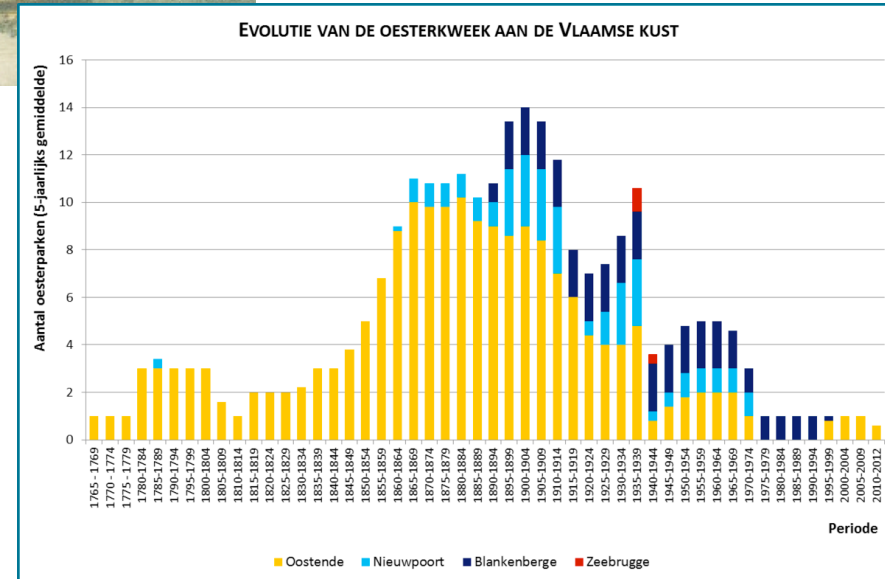

Net voor de Belle Epoque

Rond 1860: in Oostende reeds 10-tal oesterfirma's actief

Oesterpark "Musin": Beschrijving Een tekening van het "Pavillon Musin", met zicht op het oesterpark en het bijhorende restaurant.
Auteur Anoniem in De Vent (1991)

http://www.vliz.be/wiki/Historiek_van_de_Belgische_oesterkweek

Belle Epoque

- Wegwerken van 'rode lint' en administratieve beperkingen
- Investeren in grootschalige infrastructuur en openbare werken
- Opkomst van nieuwe visserijtechnieken
- Beginnende samenwerking visserijbeheer & controle Noordzee
- Noordzee-onderzoek

Belle Epoque

Wegwerken van 'rode lint' en administratieve beperkingen

- 18/07/1868:
[ontheffing tol op zout voor de inzouting van vis voortkomende van nationale visvangst](#)
- 25/02/1868 :
[KB met voorwaarden ontheffing tol op import van vis voortkomende uit nationale visvangst](#); invoer gebruik van zeebrieven (behalve kustvisserij en scheldevisserij), en gebruik van immatriculatie nummer
- 15/05/1870 :
[afschaffing tol ruw zout, zeewater en vis; verbod belemmering vishandel](#)

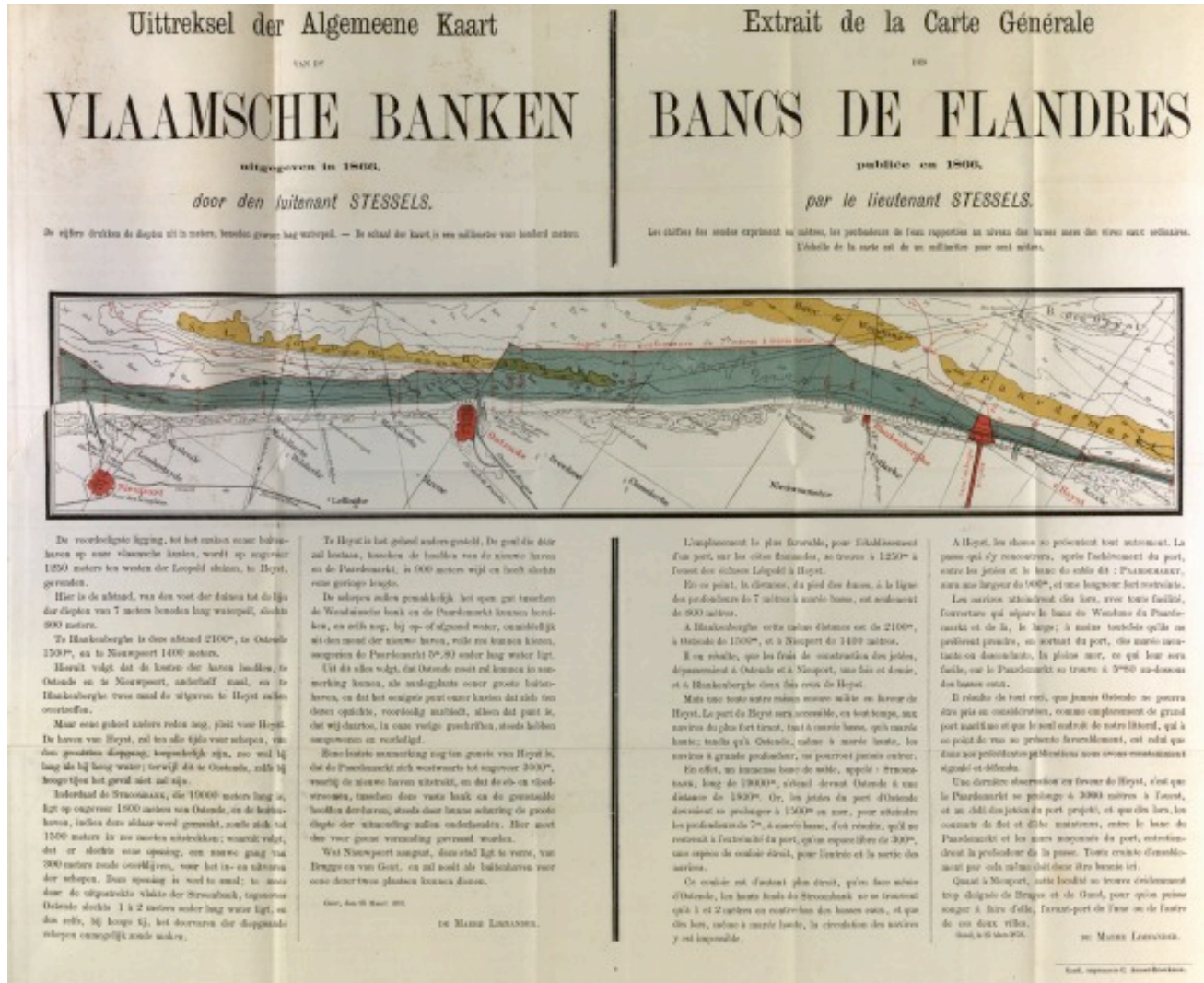
Belle Epoque

Investeren in grootschalige infrastructuur en openbare werken

- 1870 : [Montgomery-Dok Oostende wordt gegraven](#)
- 1879 : [Ingebruikname spuikom Blankenberge](#)
- 1879 : [eerste echte vismijn in Oostende](#) de Cierk, wordt in gebruik genomen
- 1885 : [Voltooing Montgomery-Dok Oostende](#)

Belle Epoque - Infrastructuur

De Maere-Limnander (1879). Beschrijving Fragment van de hydrografische kaart van de Vlaamse banken, uitgegeven door Luitenant Stessels in 1866. Het uittreksel werd gepubliceerd om aan te tonen dat de zeebodem het snelst dieper wordt vanaf de kust van Heist, hierdoor de uitverkoren plaats voor de latere haven van Zeebrugge.

De Maere-Limnander, A. (1879). Heyst ou Ostende. Réponse au mémoire du Conseil Communal d'Ostende adressé à la Chambre des Représentants le 27 janvier 1879. Imprimerie Houdmont, Frères: Bruges. 27, 1 folded map pp.

Belle Epoque - Infrastructuur

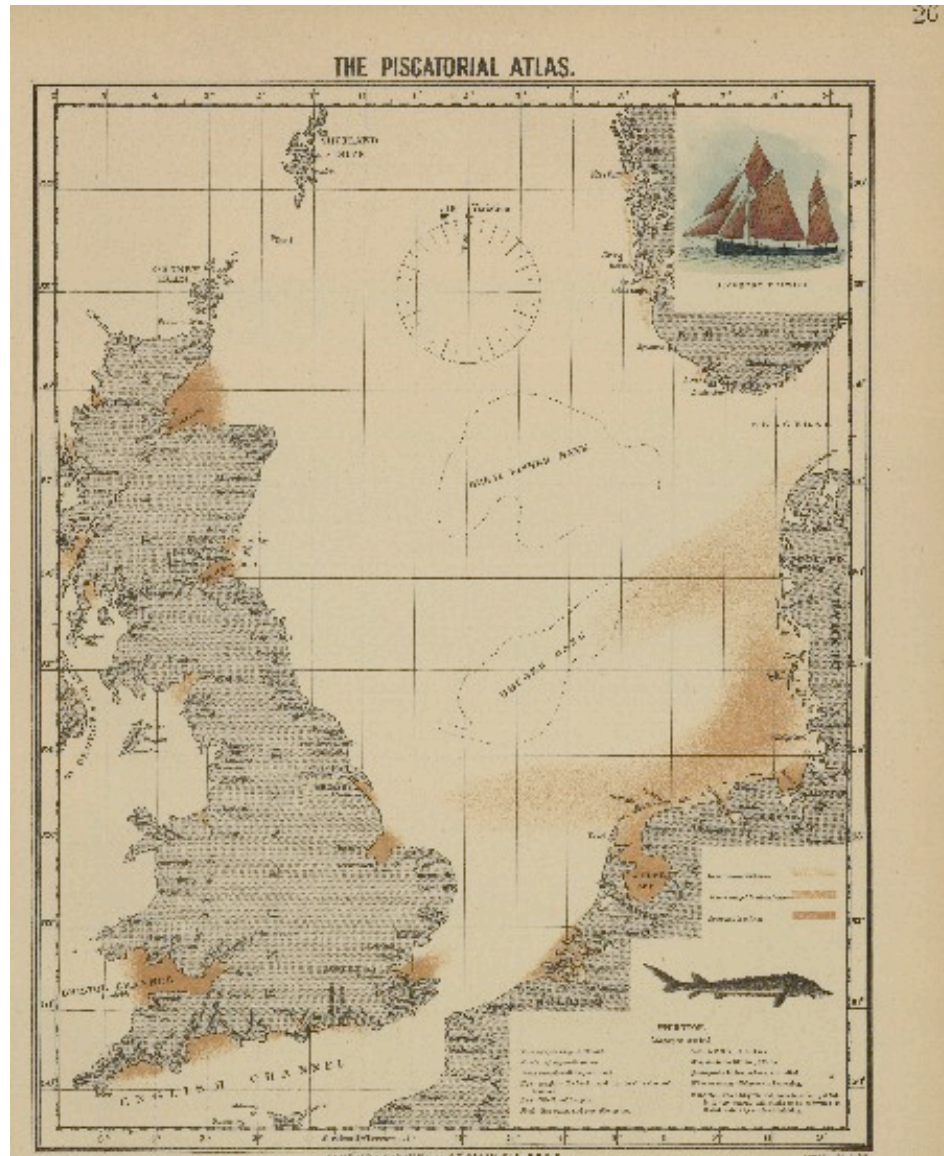
De Cierk, Oostende

M
A
S

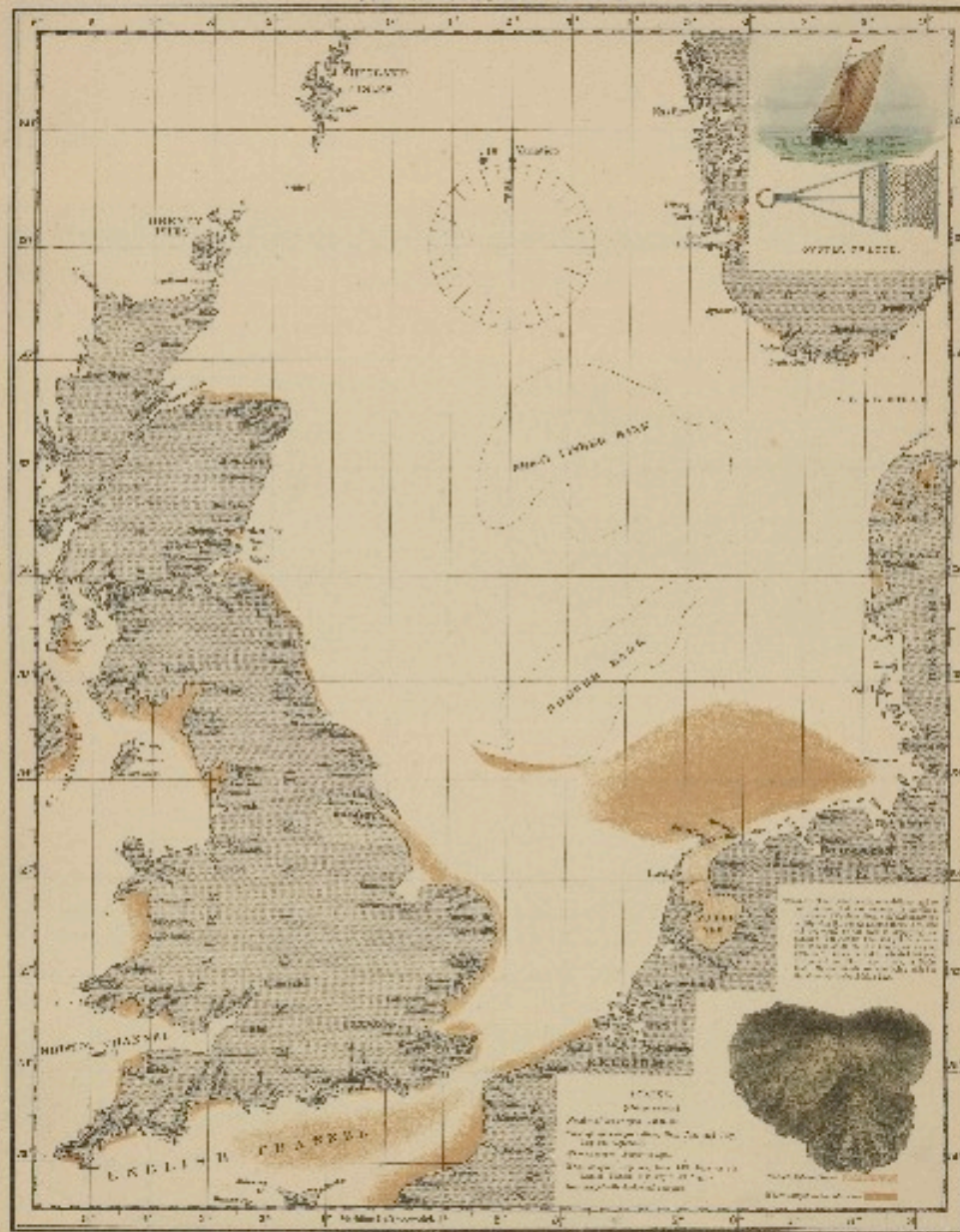
Belle Epoque – Onderzoek en Samenwerking

Olsen, O.T. (1883). The piscatorial atlas of the North Sea, English and St. George's Channels, illustrating the fishing ports, boats, gear, species of fish (how, where, and when caught), and other information concerning fish and fisheries. Taylor and Francis: London. 50 maps pp. Verspreidingskaart van de steur (*Acipenser sturio*) eind negentiende eeuw.

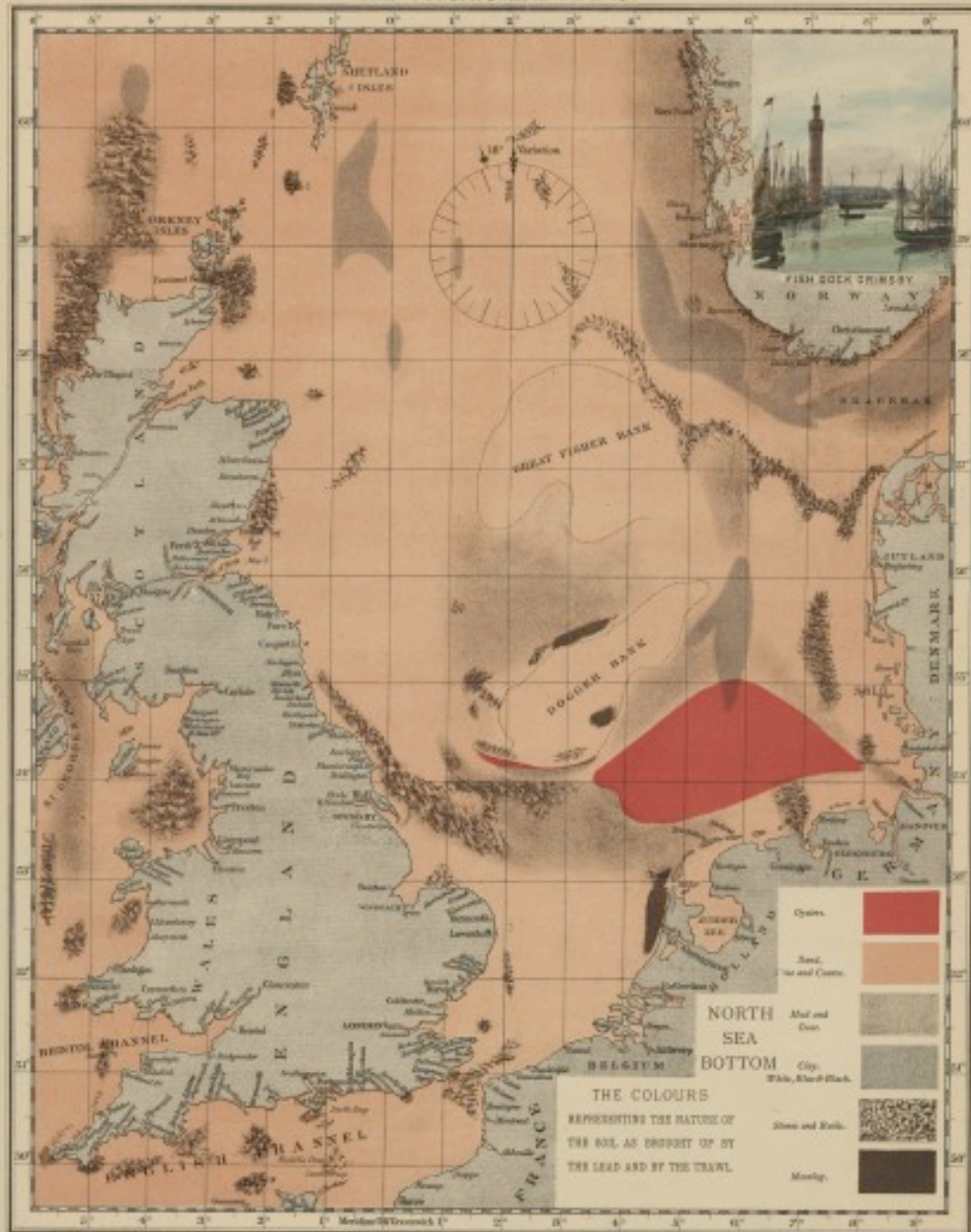

THE PISCATORIAL ATLAS.

Olsen, O.T. (1883). The piscatorial atlas of the North Sea, English and St. George's Channels, illustrating the fishing ports, boats, gear, species of fish (how, where, and when caught), and other information concerning fish and fisheries. Taylor and Francis: London. 50 maps pp. Beschrijving Verspreidingskaart van de oester (*Ostrea edulis*) eind negentiende eeuw.

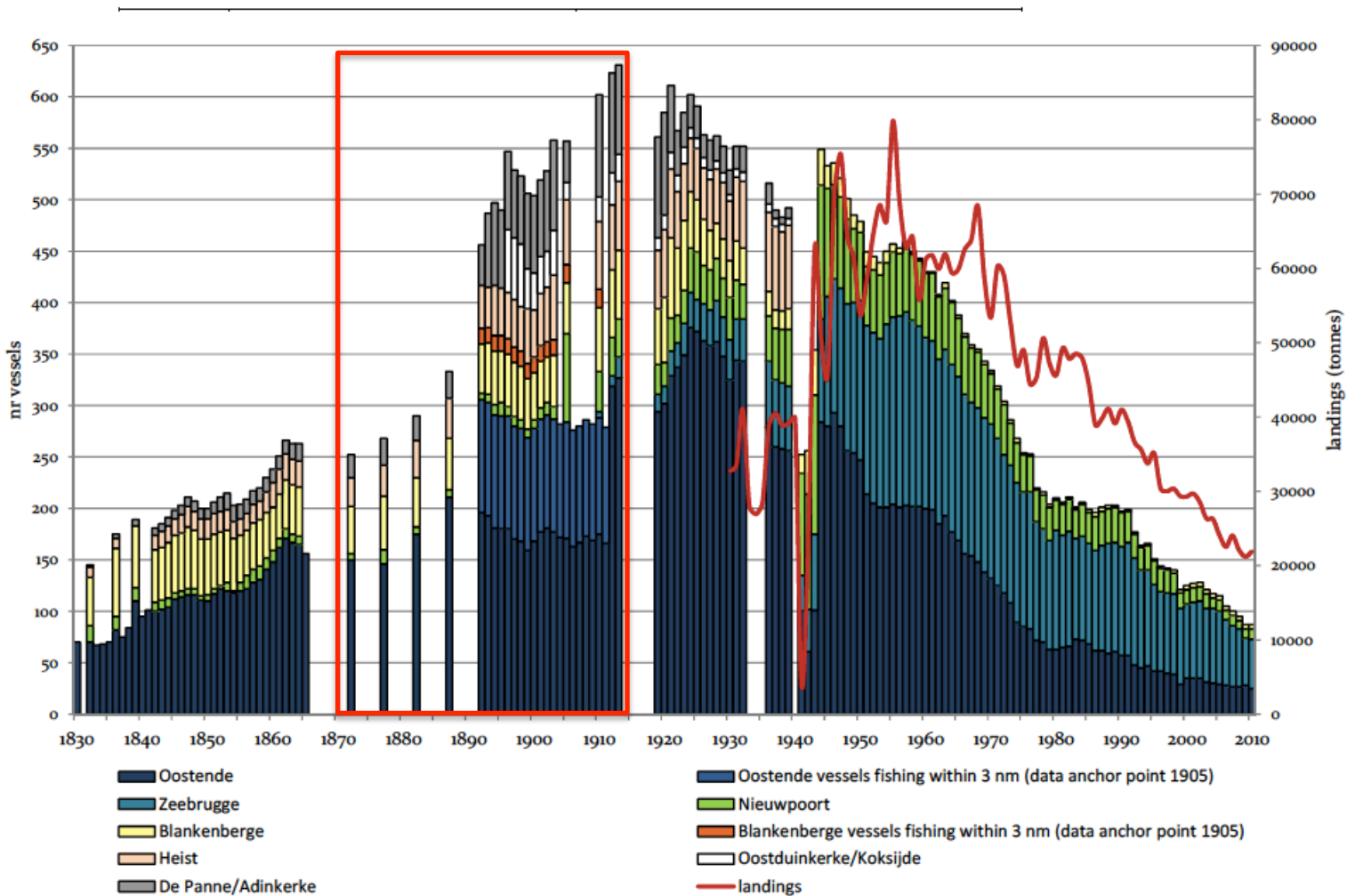
THE PISCATORIAL ATLAS.

Olsen, O.T. (1883). The piscatorial atlas of the North Sea, English and St. George's Channels, illustrating the fishing ports, boats, gear, species of fish (how, where, and when caught), and other information concerning fish and fisheries. Taylor and Francis: London. 50 maps pp. Beschrijving bodemkaarten, visgronden, diepteliinen, stroomsnelheden en andere

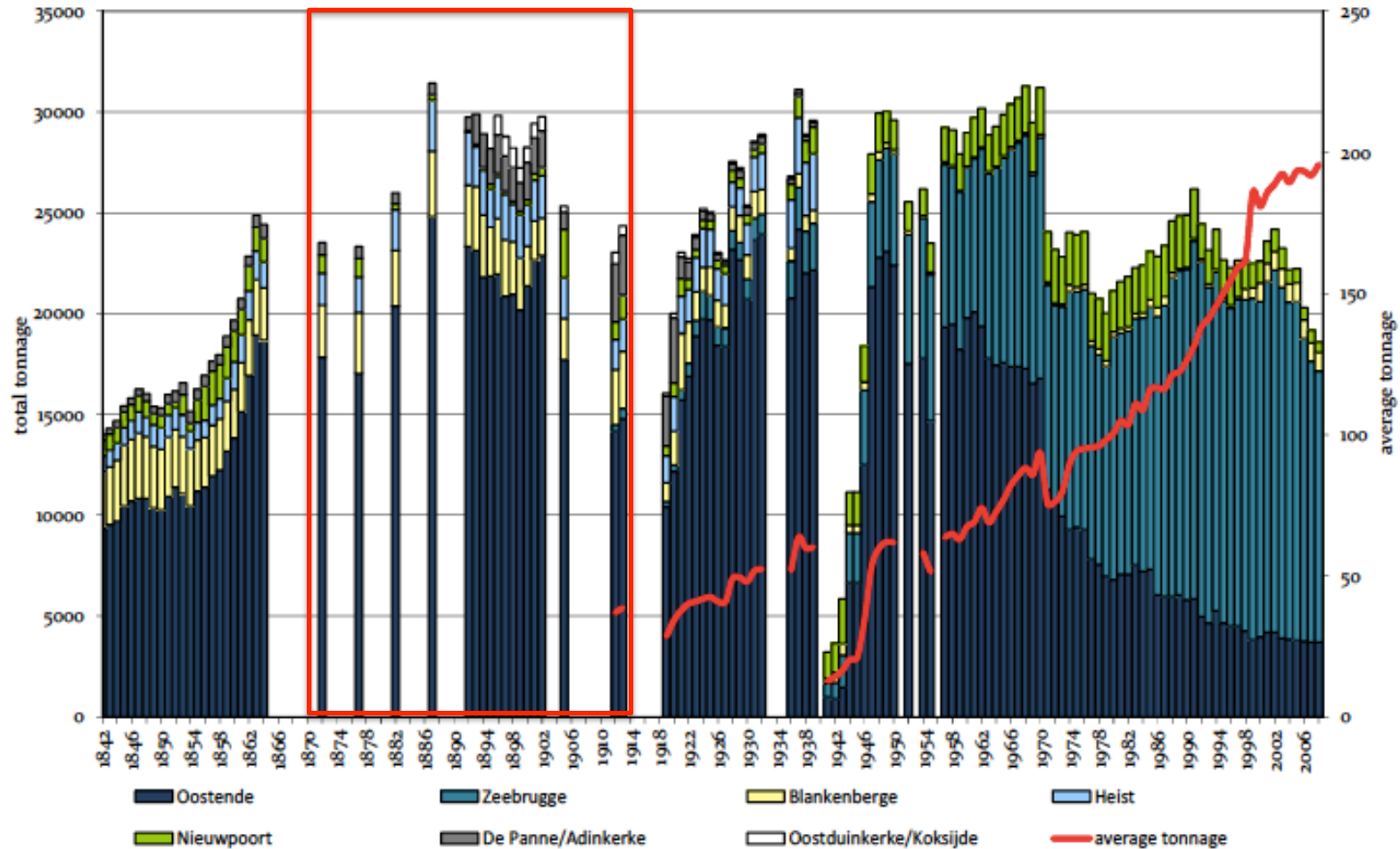

Vloot en Technologie – Omvang vloot

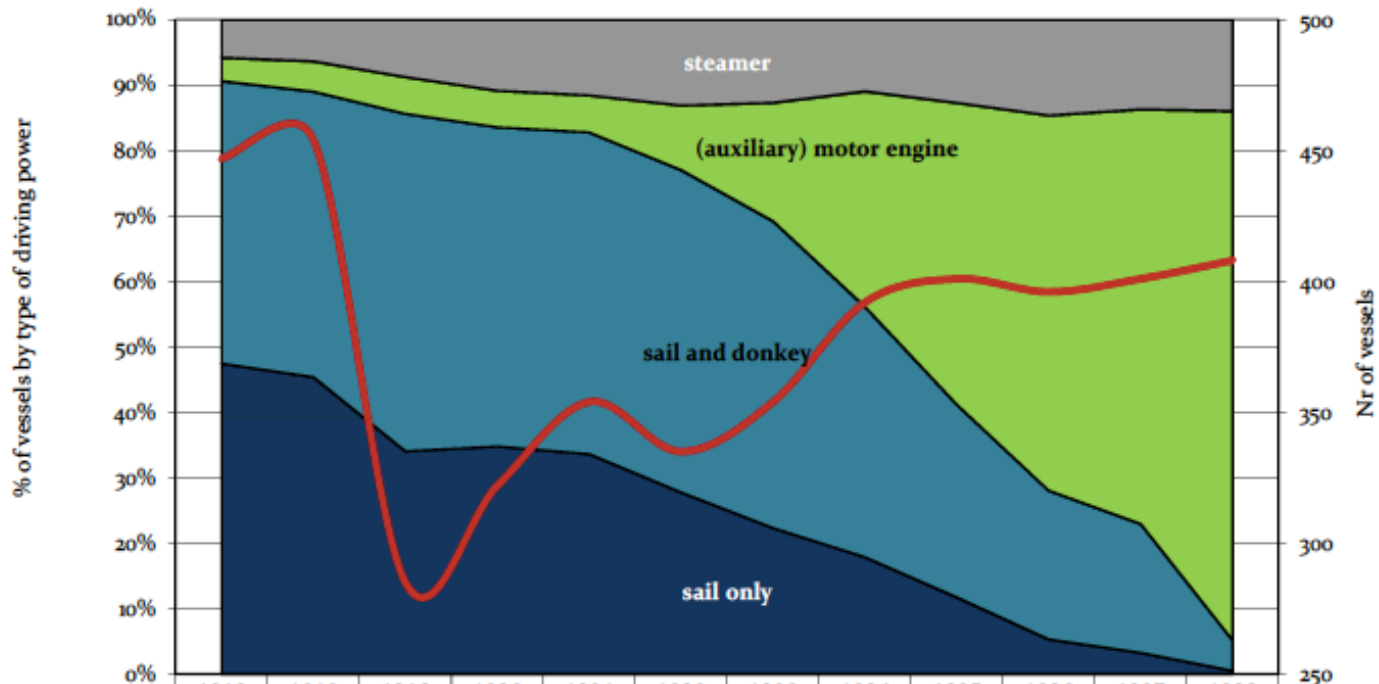
Trend in number of vessels of the Belgian fishing fleet in the period 1830-2010. Source: VLIZ HIFIDatabase, reconstructed from historical sources

Vloot en Technologie – Tonnage vloot

Trend in total gross tonnage and average tonnage of vessels of the Belgian fishing fleet in the period 1842-2010.
Source: VLIZ HiFiDatabase, reconstructed from historical sources

Vloot en Technologie - aandrijving

	1912	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
steamer	26	29	25	35	41	44	45	43	51	58	55	57
(auxiliary) motor engine	16	21	16	18	20	33	64	129	185	227	254	330
sail and donkey	193	198	147	157	174	165	166	150	118	90	79	19
sail only	212	206	97	112	119	93	79	70	47	21	13	2
number of vessels	447	454	285	322	354	335	354	392	401	396	401	408

Year

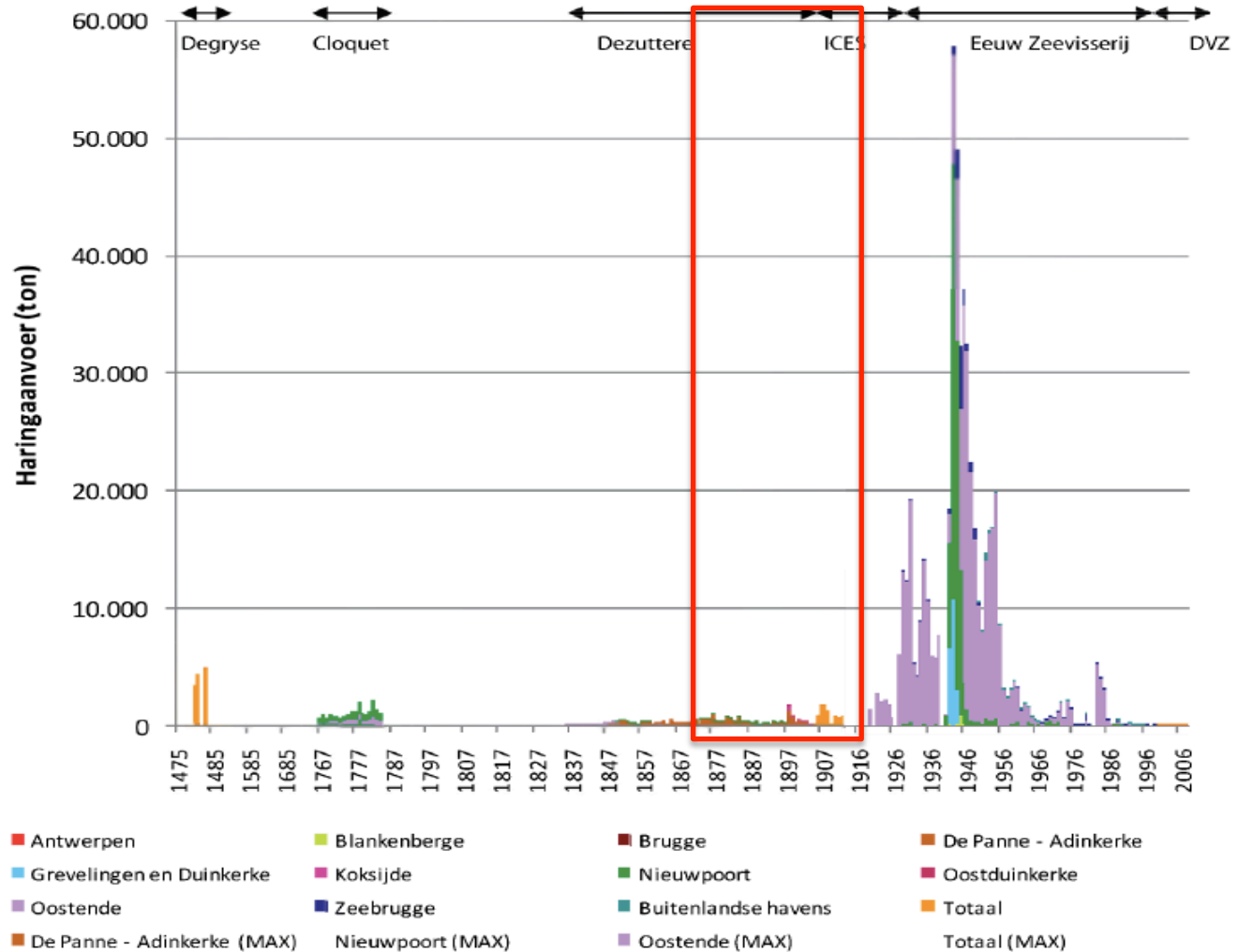

MAS

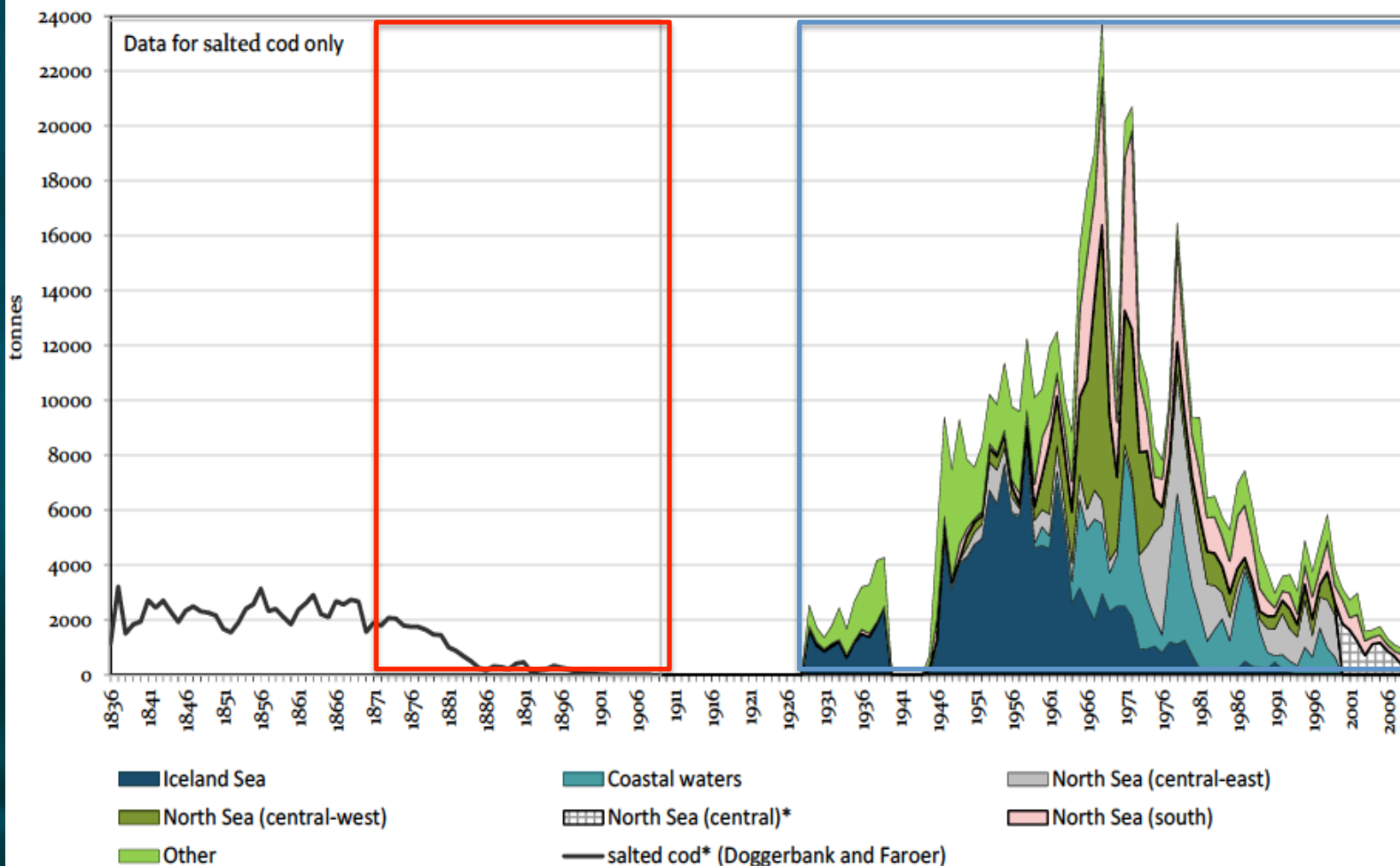
NAVIGO
NATIONALE VERBODEN ONTOEGANG

Vangsten – Haring

Landings (t) of herring by Flanders fisheries, with an indication of source. Salted herring (Degryse, Cloquet, Dezuttere). Fresh herring landings reported by ICES, and HiFiData reconstructed time-series, including unpublished data for WWI and WWII. (VLZ) (Data from 2000 onwards provided digitally by the Flanders Fisheries Service DVZ. Source: 'A century of Sea Fisheries in Belgium' (VLIZ 2009).

Vangsten – kabeljauw. Van zout naar vers

Landings (t) of Atlantic cod in Belgian fisheries in Belgian and foreign ports, by fishing area between 1836-1907 (salted cod) and 1929-2008. No data between 1908 and 1929. Data as from 1929 is fresh cod. Data from 2000 onwards provided digitally by the Flanders Fisheries Service DVZ. Source: 'A century of Sea Fisheries in Belgium' (VLIZ 2009).

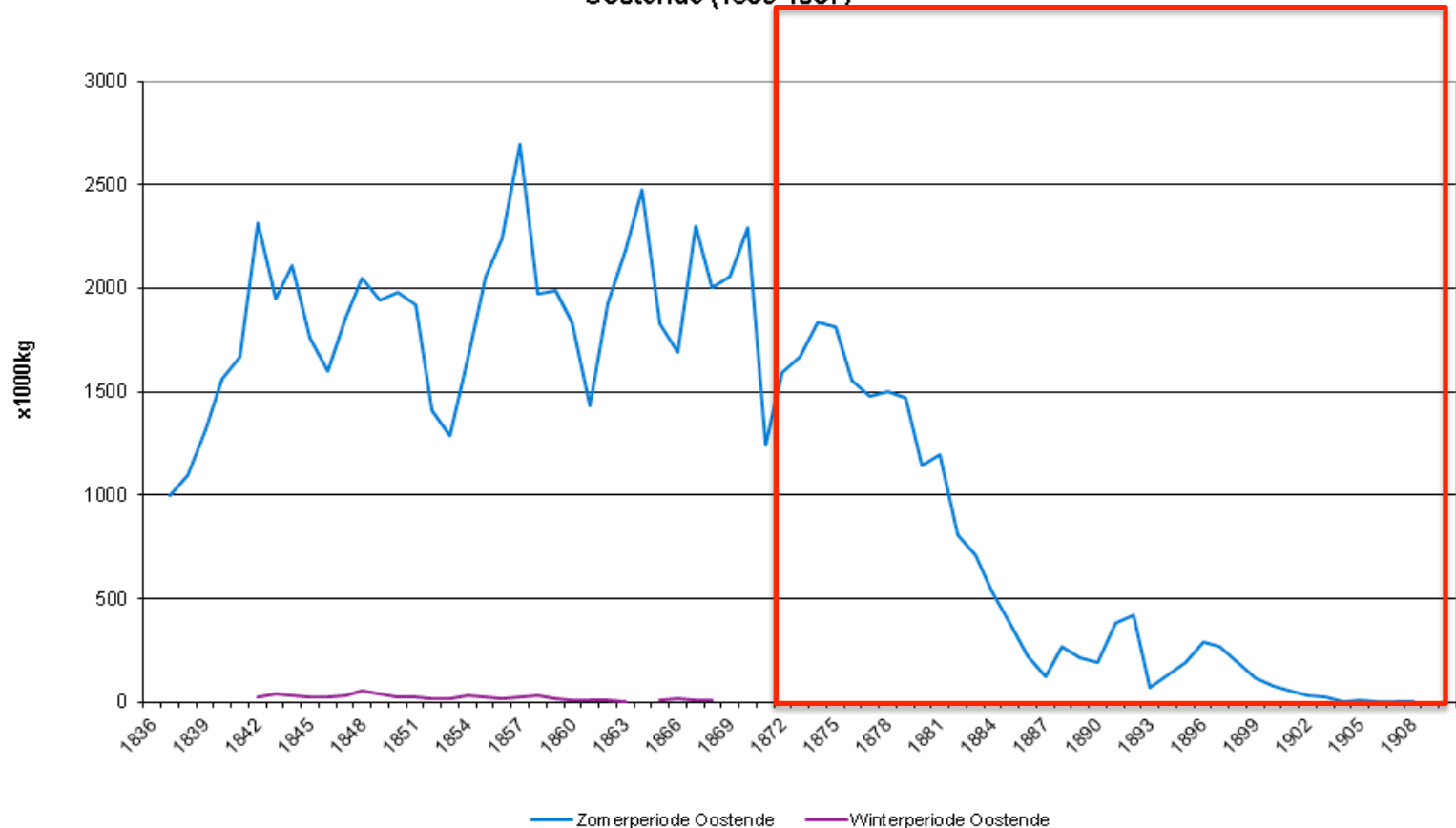

MAS

Vangsten – visserij kabeljauw ten zoute

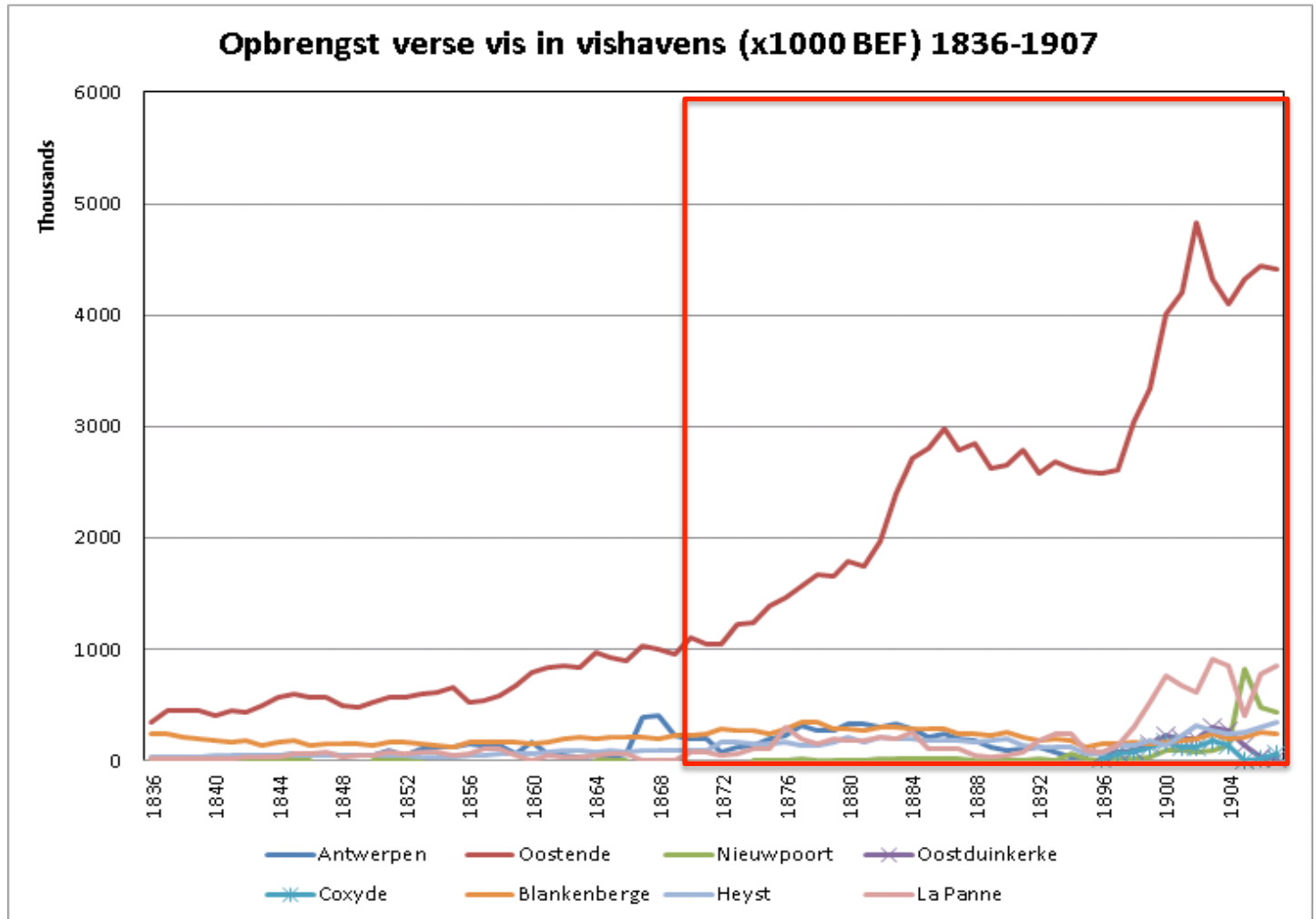
Evolutie in de opbrengst (kg) kabeljauwvangst: zomer-versus winterperiode, in de haven van Oostende (1836-1907)

MAS

Opbrengsten verse visserij

Opbrengsten verse vis in de havens Belgische kust. 1836-1906. Bron: HifiDatabase op basis van diverse bronnen

Conclusie-Reflectie

- Tijdsreeksen situeren de Belle Epoque in periode van 180 jaar zeevisserij, lokale gebeurtenissen en internationale trends
- Demonstreren significante (r)evoluties in vloot nav nieuwe technologie (stoom, motor aandrijving, communicatie,..), wetgeving en visserijbeheer (subsidies, tax, exclusion zones) en de respons van de visserij als sector
- Drastische evoluties (zeil naar stoom naar verbrandingsmotor – shift van Borden naar Boomkor, over zeer korte periodes verloopt! (10-20 jaar tijd). -> een sector in crisis maar tegelijk ook veerkrachtig
- Tijdsreeks is uniek: illustreert snelle val in omvang van de vloot - gekoppeld aan verdwijnen van vissersgemeenschappen langs de kust en Schelde oevers: radikale verandering in sociaal weefsel van kustgemeenschappen.
- Raakt aan de vraag of een 'minimum vloot omvang' (minimum vitalis) moet ondersteund worden voor socio-economisch draagvlak. Zie ook kleinere visserij-landen in de EU.

Zeevisserij: sector in permanente 'crisis' – veerkrachtig, in staat zichzelf terug uit te vinden en aan te passen.

Bronnenmateriaal verzameld

http://www.vliz.be/wiki/Historiek_Belgische_zeevisserij
Statistieken voor de commerciële soorten van de Belgische zeevisserij, data over de samenstelling en de waarde van de aanvoer, geografische informatie over de herkomst van de vangst en wetenschappelijke achtergrond.

Belgische vissersvloot: een zoek-interface voor de levensloop en karakteristieken van individuele vissersschepen in de Belgische zeevisserij sinds 1929 (in ontwikkeling).

Verzameling der Koninklijke wetten & besluiten en andere relevante wetgeving Tijdslijn voor de reconstructie van de historiek van de Belgische (Vlaamse) zeevisserij (gebeurtenissen, wetgeving, technologische veranderingen,...).

Collectie van publicaties en andere bronnen die data of context hebben bijgedragen tot dit project. **Publicaties** naar aanleiding van 'Een eeuw zeevisserij'.

Fotogalerij: [historische foto's en filmfragmenten](#) uit de Belgische zeevisserij; surf ook naar 'Wetenschappen' voor [beeldmateriaal over de visserij uit historische literatuur](#) en oude verspreidingskaarten van commerciële vissoorten uit [The piscatorial atlas of the North Sea..!](#) (Olsen 1883).

Partners en ondersteuning

Vlaamse overheid

Departement
Landbouw en Visserij

